

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ HỒNG NGỌC

**DẠY HỌC PHÂN HÓA CHỦ ĐỀ PHƯƠNG TRÌNH
VÀ BẤT PHƯƠNG TRÌNH TRONG MỘT LỚP HỌC
TOÁN Ở TRƯỜNG THCS**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2017

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ HỒNG NGỌC

**DẠY HỌC PHÂN HÓA CHỦ ĐỀ PHƯƠNG TRÌNH
VÀ BẤT PHƯƠNG TRÌNH TRONG MỘT LỚP HỌC
TOÁN Ở TRƯỜNG THCS**

Chuyên ngành: LL&PPDH BỘ MÔN TOÁN

Mã số : 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đỗ Thị Trinh

THÁI NGUYÊN - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các tài liệu trong luận văn là trung thực. Luận văn chưa từng được công bố trong bất cứ công trình nào.

Tác giả

Lê Hồng Ngọc

LỜI CẢM ƠN

Bản luận văn được hoàn thành tại Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên dưới sự hướng dẫn của TS. Đỗ Thị Trinh nhân dịp này tôi xin cảm ơn cô về sự hướng dẫn hiệu quả cùng những kinh nghiệm trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Xin chân thành cảm ơn Phòng Đào tạo, Ban chủ nhiệm Khoa Toán, các thầy cô giáo Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, đã giảng dạy và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu khoa học.

Xin chân thành cảm ơn Trường trung học cơ sở Tân Long cùng các đồng nghiệp đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi về mọi mặt trong quá trình học tập và hoàn thành bản luận văn này.

Bản luận văn chắc chắn sẽ không tránh khỏi những khiếm khuyết vì vậy rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của các thầy cô giáo và các bạn học viên để luận văn này được hoàn chỉnh hơn.

Cuối cùng xin cảm ơn gia đình và bạn bè đã động viên, khích lệ tôi trong thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 04 năm 2017

Tác giả

Lê Hồng Ngọc

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Giả thuyết khoa học	3
4. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
5. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	3
6. Phương pháp nghiên cứu	3
7. Cấu trúc đề tài.....	4
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	5
1.1. Một số vấn đề chung về dạy học phân hóa.....	5
1.1.1. Một số khái niệm dạy học phân hóa.....	5
1.1.2. Tư tưởng chủ đạo của dạy học phân hóa.....	7
1.1.3. Những cấp độ và hình thức của dạy học phân hóa.....	8
1.1.4. Đặc điểm của dạy học phân hóa	12
1.2. Những ưu điểm và thách thức khi thực hiện dạy học phân hóa	15
1.3. Quy trình dạy học phân hóa.....	16
1.3.1. Nhiệm vụ của giáo viên trước khi lên lớp	16
1.3.2. Nhiệm vụ của trò trước khi lên lớp	21
1.3.3. Quy trình tổ chức giờ học	22
1.3.4. Tổ chức phân bậc trong hoạt động dạy học môn toán giúp việc thực hiện dạy học phân hóa	24
1.4. Thực trạng dạy học phân hóa hiện nay ở trường THCS	25

1.4.1. Tìm hiểu chung	25
1.4.2. Khảo sát thực trạng dạy học môn Toán ở trường THCS theo hướng phân hóa hiện nay	26
1.5. Kết luận chương 1.....	31
Chương 2: DẠY HỌC PHÂN HÓA CHỦ ĐỀ PHƯƠNG TRÌNH VÀ BẤT PHƯƠNG TRÌNH Ở TRƯỜNG THCS	36
2.1. Định hướng dạy học phân hóa chủ đề phương trình và bất phương trình ở THCS	36
2.2. Đề xuất một số hướng thực hiện dạy học theo định hướng phân hóa trong một lớp học ở trường THCS	37
2.2.1. Sử dụng câu hỏi và bài tập theo hướng dạy học phân hóa	37
2.2.2. Soạn giáo án phân hóa	41
2.2.3. Phân hóa trong kiểm tra, đánh giá.....	43
2.3. Dạy học phân hóa một số chủ đề Phương trình và bất phương trình ở THCS	44
2.3.1. Chủ đề 1: Biến đổi tương đương phương trình và bất phương trình.....	45
2.3.2. Chủ đề 2: Sử dụng ẩn phụ trong giải phương trình và bất phương trình.....	64
2.4. Kết luận chương 2.....	73
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	74
3.1. Mục đích thực nghiệm.....	74
3.2. Nội dung thực nghiệm	74
3.3. Tổ chức thực nghiệm.....	74
3.3.1. Đối tượng thực nghiệm.....	74
3.3.2. Tiến trình thực nghiệm	75
3.4. Kết quả thực nghiệm.....	75
3.4.1. Nội dung kiểm tra, đánh giá dạy thực nghiệm	75
3.4.2. Đánh giá định tính	78
3.4.3. Đánh giá định lượng	80
3.5. Kết luận chương 3.....	81
KẾT LUẬN	82
TÀI LIỆU THAM KHẢO	83
PHỤ LỤC.....

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

DPPH	: Phương pháp dạy học
GQVĐ	: Giải quyết vấn đề
GV	: Giáo viên
HĐ	: Hoạt động
HS	: HS
QTDH	: Quá trình dạy học
SGK	: Sách giáo khoa
THCS	: Trung học cơ sở
THPT	: Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Kết quả khảo sát, thăm dò ý kiến GV	27
Bảng 1.2: Kết quả khảo sát, thăm dò ý kiến HS.....	28
Bảng 3.1: Kết quả học tập học kì I năm học 2016-2017	75
Bảng 3.2: Ma trận đề kiểm tra	76
Bảng 3.3. Bảng phân bố tần số về điểm số và tỉ lệ phần trăm của bài kiểm tra 45 phút của hai lớp: lớp thực nghiệm 8A1 và lớp đối chứng 8A3.....	80
Bảng 3.4. Bảng kết quả xử lý số liệu thống kê	80

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế đang đặt ra cho ngành Giáo dục nước ta một nhiệm vụ hết sức cấp bách, đó là đào tạo một lớp người có đủ phẩm chất và năng lực thích ứng với nền kinh tế thị trường, tham gia phát triển kinh tế, văn hóa xã hội một cách bền vững. Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XI đã xác định “*Đổi mới căn bản, toàn diện nền Giáo dục theo hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa, xã hội hóa, dân chủ hóa và hội nhập quốc tế*” và “*Phát triển nhanh nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao, tập trung vào việc đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục quốc dân*”[1]

Luật giáo dục nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam đã quy định rõ về phương pháp giáo dục phổ thông như sau: "*Phương pháp giáo dục phổ thông phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động tư duy sáng tạo của HS, phù hợp với đặc điểm từng lớp học, từng môn học, bồi dưỡng năng lực tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động đến tình cảm đem lại niềm vui hứng thú học tập cho HS*" [13].

Tiếp đó là nghị quyết hội nghị ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng Sản Việt Nam lần thứ II khóa VIII cũng chỉ ra: “*Phải đổi mới phương pháp giáo dục đào tạo, khắc phục lối truyền thụ một chiều, rèn luyện nếp tư duy sáng tạo của người học. Từng bước áp dụng các phương pháp tiên tiến và phương tiện hiện đại và quá trình dạy học, đảm bảo điều kiện và thời gian tự học, tự nghiên cứu cho HS, nhất là sinh viên Cao đẳng, Đại học*”[2].

Chúng ta đều biết, người học có trình độ nhận thức, khả năng, nhu cầu, phong cách... đa dạng và phong phú, cho nên muốn Giáo dục đạt được hiệu quả tối ưu, cần chú ý đến các đa dạng này. Các nghiên cứu Giáo dục cũng đã khẳng định: Một nền Giáo dục có hiệu quả là một nền Giáo dục dựa trên nguyên tắc phân hóa. Nguyên tắc này yêu cầu trong quá trình dạy học (QTDH) chúng ta phải quan tâm đến tính đa dạng trong cái đồng nhất. Trong những

khác biệt trên thì sự khác biệt về trình độ nhận thức của HS là một nhân tố cơ bản mà giáo viên (GV) cần phải tính toán khi xây dựng kế hoạch dạy học.

Thực tế ở trường phổ thông hiện nay, quan điểm phân hóa trong dạy học chưa được quan tâm đúng mức. GV chưa được trang bị đầy đủ những hiểu biết và kỹ năng dạy học phân hóa, chưa thực sự coi trọng yêu cầu phân hóa trong dạy học. Đa số các giờ dạy vẫn được tiến hành đồng loạt, áp dụng như nhau với mọi đối tượng HS (HS), các câu hỏi bài tập đưa ra cho mọi đối tượng HS đều có chung một mức độ khó dễ. Do đó không phát huy được tối đa năng lực cá nhân của HS, chưa kích thích được tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS trong việc chiếm lĩnh tri thức, dẫn đến chất lượng giờ dạy không cao, chưa đáp ứng được mục tiêu giáo dục. Chính vì vậy, đòi hỏi mỗi GV trong khâu chuẩn bị giáo án cũng như trong khi tiến hành các hoạt động dạy học, phải làm thế nào để tác động đến từng cá nhân học HS với những đặc điểm khác nhau về năng lực, sở thích nhu cầu sao cho phát huy được tối đa khả năng của bản thân mỗi HS trong học tập.

Thực tiễn dạy học ở trường trung học cơ sở (THCS) cho thấy chủ đề phương trình và bất phương trình là một phần kiến thức quan trọng. Kiến thức chủ đề này có sự ứng dụng rộng rãi trong học tập nhiều chủ đề kiến thức khác của môn Toán. Đây cũng là chủ đề kiến thức có ứng dụng thực tiễn. Kiến thức chủ đề phương trình và bất phương trình còn là công cụ để HS học tập các môn học khác. Tuy vậy đây là những nội dung khó, chính vì thế nếu không có sự lựa chọn kĩ càng và phương pháp phù hợp có thể sẽ dẫn đến việc truyền thụ một chiều.

Để nâng cao chất lượng dạy học môn Toán nói chung và chủ đề “Phương trình và bất phương trình” nói riêng, yêu cầu đối với GV là phải dạy học phân hóa quan tâm đến mọi đối tượng HS trong lớp. Làm thế nào để trong cùng một tiết dạy, HS yếu kém không bị quá tải, HS khá giỏi vẫn hứng thú với việc học tập và phát huy được hết khả năng của bản thân là một việc làm rất cần thiết với đa số giáo viên THCS hiện nay.

Chính vì những lí do trên, chúng tôi đã lựa chọn và nghiên cứu đề tài: ***“Dạy học phân hóa chủ đề Phương trình và bất phương trình trong một lớp học Toán ở trường THCS”***.